

Gelijkberechtiging

Volgens de Vereniging Gelijkeberechtiging Grondbezitters (VGG) zouden provincies onrechtmatige staatssteun verleend hebben aan de terreinbeherende organisaties (TBOs) Natuurmonumenten en de twaalf provinciale landschappen door op basis van de toen nog geldende PNB-regeling (Regeling subsidies particuliere terreinbeherende natuurbeschermingsorganisaties) aankoopsubsidies te verstrekken en door natuurgronden onder de marktprijs door te leveren. Een Amsterdams Zuid-as advocatenkantoor verstuurde namens de VGG diverse sommatiebrieven naar provincies. Ook eiste de VGG intrekking van de overheidssteun van 30 miljoen euro voor de aanleg van de Marker Wadden in het Markermeer.

De Europese Commissie heeft vorig jaar deze staatssteun onrechtmatig geoordeeld omdat deze niet van tevoren was aangemeld. Een procedurele fout dus, maar inhoudelijk heeft de Commissie de steun alsnog verenigbaar verklaard met de interne markt. Ook de nieuwe subsidieregeling voor aankoop van natuurgronden is inmiddels goedgekeurd door de Commissie. Daarbij verwijst de Commissie naar een soortgelijke regeling in Duitsland. De Commissie accepteert ook in die Duitse zaak dat land verworven moet worden om als natuur te worden gebruikt voor een samenhangend nationaal netwerk van natuurgebieden (zoals bijvoorbeeld bij ons de EHS). Natuurbeschermingstaken in het belang van de samenleving als geheel kan, zo gaat de Commissie verder, een zogenoemde dienst van algemeen economisch belang (DAEB) vormen en DAEB is een bekende rechtvaardigingsgrond in het EU mededingingsrecht.

De VGG heeft evenwel beroep ingesteld bij het Gerecht van de Europese Unie tegen de goedkeuringsbeschikking van de Europese Commissie met betrekking tot de PNB-regeling. Ik kan wel een inschatting maken wat op basis van eerdere jurisprudentie de uitspraak

waarschijnlijk zal kunnen zijn, maar niemand kan hier echt zeker zijn van de uiteindelijke rechterlijke uitspraak. Het is als met die andere twee grote dossiers uit ons werkveld: de PAS en het klimaatdossier na de Urgenda-uitspraak. In wezen moeten we gewoon afwachten. Want wat gaat de rechter met de PAS nu doen, zeker ook gezien de recente uitspraak over de Kaderrichtlijn Water en het gebruik van algemene programma's en plannen bij concrete vergunningverlening? En zal ook de hogere rechter de Haagse rechtbank gelijk geven in de befaamde klimaatzaak van Urgenda of zal men toch weer zeggen dat de rechter in ons staatsbestel van machtenscheiding niet op de stoel van de politiek mag zitten en niet aan beleid mag doen?

Ik ben nergens meer zeker van. Niemand weet het en dus moeten wij nu wachten op rechterlijk uitsluitel over klimaat, stikstofdepositie en EHS-grondverwerving. Wat wel zeker is, is de constatering van de advocaat in de Urgenda-klimaatzaak dat de laatste twintig jaar het recht vooral gebruikt lijkt te zijn geweest om de rol van de vrije markt te vergroten en die van de overheid te verkleinen. Of dat laatste wel zo goed is voor de natuur valt intussen te betwijfelen.

Fred Kistenkas